

àmbits

de psicopedagogia

EL DIA DESPRÈS

Àngel M. Corredor de León

EAP B-16 Montcada Ripollet Sta. Perpètua

Mari Carmen Rodríguez Jordana

EAP B-07 Cornellà

Lola Calzada Pina

EAP B-19 Viladecans

Ara farà un any del fatal accident de trànsit que es va portar 28 vides al pas per la tranquil·la localitat soriana de Golmayo. Estudiants d'ESO de les escoles concertades Sant Esteve de Ripollet i Modolell de Viladecans viatjaven per realitzar unes jornades de convivència a les que mai van arribar.

Aquest fet, al que per desgràcia estem acostumats ja que els mitjans de comunicació informen cada dilluns sense excepció dels morts que s'emporta la carretera, aquesta vegada va ser diferent per que ens tocava molt de prop i suposaria una experiència personal i professional difícil d'oblidar.

Des de que es van produir les primeres notícies de l'accident es van començar a mobilitzar aquells dispositius que intervenen en "situacions de crisi i catàstrofe".

La definició del que som els EAP i les nostres funcions no ens situa dins d'aquests dispositius, però aquell fet ens va col·locar de ple dins d'una realitat per a la que no teníem una formació adient.

Des de les Delegacions Territorials d'Ensenyament afectades pel succés es va cridar per diferents vies, trucades personals o trucades a la seu dels equips als professionals dels EAP dels centres afectats per tal de sol·licitat la seva col·laboració en l'atenció a les famílies i els centres afectats.

L'EAP de Montcada-Ripollet es va posar a disposició dels especialistes del grup d'intervenció en situacions de crisi del COPC i del grup de catàstrofes del Cos de Bombers, que van coordinar totes les actuacions, des de la primera nit, el mateix dia de l'accident, en el col·legi Sant Esteve de Ripollet. L'EAP de Viladecans i altres del Baix Llobregat van començar la seva col·laboració al dia següent atenen la demanda feta per la Delegació.

Amb la distància que ens brinda el temps transcorregut, podem reflexionar sobre l'actuació dels professionals dels EAP que podem situar-la en dos àmbits radicalment diferents, durant el moment de crisi i amb posterioritat dins de l'escola.

Les nostres competències i la nostra formació van aconsellar que, com dèiem abans, ens posessin a disposició els especialistes seguint fil per randa les seves indicacions. Podem citar, per il·lustrar la situació, el seguit d'actuacions:

- tramesa d'informació als familiars
- acompanyament i suport als familiars directes
- rebuda dels familiars que havien anat a Soria i acompanyament a la vetlla
- acompanyament i suport dels familiars durant la cerimònia del funeral
- acompanyament de les famílies al cementiri

i les indicacions que vam rebre dels especialistes:

- el primer de tot donar la informació, una vegada confirmada sense cap dubte, de forma directa i clara (morts, ferits, quines persones,...)
- donar un telèfon de referència per demanar o completar la informació
- no col·laborar en la negació suavitzant o minimitzant la informació i la gravetat de la situació
- acompanyar el dol mitjançant l'escolta activa: no negar res, afirmar la situació,...
- no potenciar la contenció sinó l'expressió del dolor
- atendre les necessitats bàsiques del moment: un got d'aigua, un mocador, una cadira, avisar a familiars, avisar al metge en cas de necessitat,...
- atendre necessitats posteriors: buscar familiars i/o algú que els acompanyi al domicili (no han de marxar desorientats),...

- seguir el cas durant els dies i hores posteriors: vetlla, funeral, cementiri,...
- acabar l'atenció directa tornant-se del cementiri entre els acompanyants.

L'actuació dels EAP de les poblacions afectades no va acabar amb l'acomiadament de les famílies al cementiri sinó que va continuar amb reunions de valoració i disseny de posteriors actuacions amb els dispositius que van estar implicats en tot el procés.

En aquestes reunions es va establir un compromís de col·laboració amb els centres escolars per tal de fer el seguiment dels grups d'alumnes afectats per la mort dels seus companys treballant el dol i la pèrdua a nivell de grup, i poder detectar possibles situacions individuals que poguessin necessitar una intervenció més clínica per derivar-les al servei corresponent.

Sembla prou clar que entre la realitat diària dels nostres equips i el que vam haver de fer existeix una gran distància i que el pont que pot salvar-la és la formació.

No una formació per actuar en situacions de crisi com la que hem relatat, per això ja hi son els especialistes que coneixen prou bé la seva feina i que tenen la competència suficient com per organitzar i orientar a tots els que col·laboren amb ells. La nostra demanda de formació és pel dia després, per quan l'EAP es queda sol amb l'escola, amb els alumnes i les seves famílies, amb els amics que troben taules buides i que no troben una explicació que alleugeri el seu dolor.

Tots ens hem trobat ens podem trobar amb la pèrdua d'algun membre dels nostres centres i amb la demanda de l'escola de treballar la pèrdua amb el grup. És en aquest punt on la formació resulta important. El dia després pot ser qualsevol dia per qualsevol de nosaltres.

En altre ordre de coses, tant a nivell d'equip com a nivell personal, la intervenció ens va representar un esforç molt important que vam afrontar sense dubtar ni un moment. La càrrega emocional de cada un dels moments que vam viure ens va situar de ple en el dolor de les famílies que per uns dies van ser "les nostres famílies" sense més arguments que unes senzilles instruccions, uns mocadors de paper i allò que vam trobar dins de nosaltres.

Els que vam estar allí difícilment podrem oblidar-lo.